

Поводом 50-годишњице од упокојења блаженопочившег Патријарха Варнаве — дана 5. јула о. г. — одржан је паастос у свим храмовима и манастирима Шумадијске епархије.

У Крагујевачком саборном храму паастос је служио епископ Сава са многобројним крагујевачким свештенством и тројицом ћакона.

На крају паастоса епископ Сава је говорио присутном народу о Патријарху Варнави и његовим заслугама за Српску цркву и српски народ.

Његова Светост патријарх Герман са митрополитима, домаћином — епископом шумадијским Савом и неколико епископа чланова Сабора СПЦ, пред улазом у Крагујевачку саборну цркву Богородичног успења

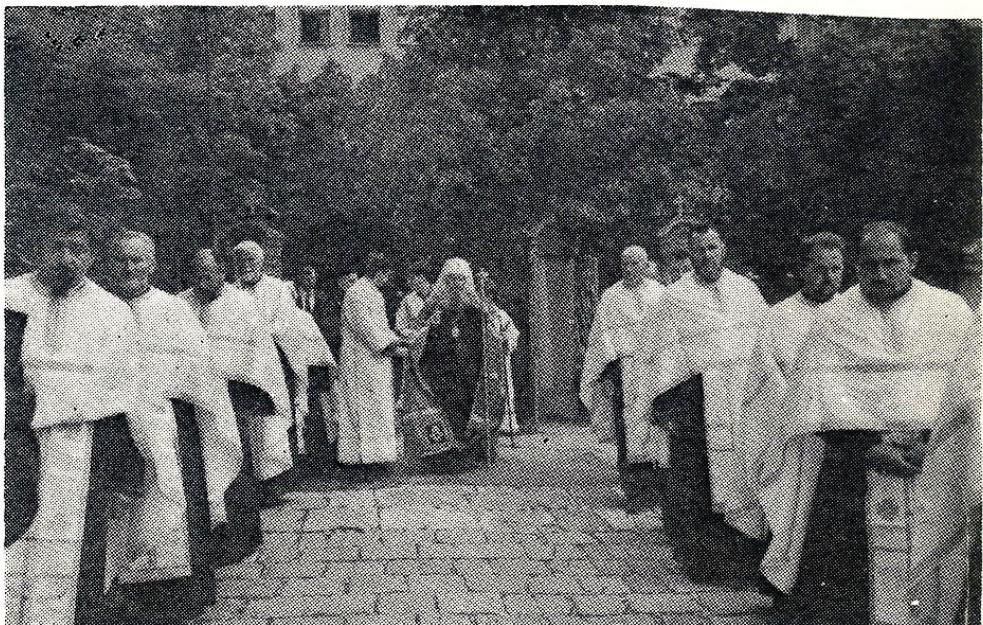
Посета Крагујевцу

ЧЛАНОВА
СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ
САБОРА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ
ЦРКВЕ

На једној од седница Светог архијерејског синода СП Цркве одлучено је да овогодишње редовно заседање Светог архијерејског сабора отпочне у ставропигијалној лаври (вел. манастиру) који је под јурисдикцијом патријарха) у Пећкој Патријаршији, на дан 23. маја 1987. године.

На путу за Пећ Свети архијерејски сабор — епископи на челу са патријархом Германом — посетио је град Крагујевац, седиште Шумадијске епархије. Ово је прва посета Сабора Шумадијској епархији откако је она основана 1947. године, па је то био и разлог више да се радује цела Шумадија са својим Архијерејем.

Највише представнике наше свете Цркве срдачно је дочекао Његово Прео-

Долазак Његове Светости патријарха српског Германа у Крагујевачку саборну цркву Богородичиног успења

и громогласним поздравом свештеничког хора епархије шумадијске са: „Тон деспотин . . .”

у препуном Саборном храму народ је одушевљен поздрављао Патријарха и све архијереје дугим аплаузом. Одмах је отпочела доксологија (славословље, благодарење). По завршеној доксологији епископ Сава је са царских двери

свештенство епископ шумадијски Сава са свештенством, монаштвом и мноштвом верника из свих крајева Епархије. Велики шпалир свештеника, обучених у једнообразне одједе, чекао је високе госте на главном улазу порте Саборне цркве. Ово 8,30 часова звона су најавила долазак гостију. Најпре срдачан поздрав патријарха Германа и епископа Саве, домаћина, а затим, кроз дуги шпалир, улазак у храм Успенија Пресвете Богородице дочекани надахнутим

(Помен патријарху Вариави)

(средиших олтарских врата) поздравио дирљивим и осећајним речима Патријарха све архијереје, изневши најважније моменте из историје ове Епархије, од њеног оснивања до данас. Посебно је нагласио да је била врло мудра одлука патријарха Гаврила да се од његове Епархије изузме део и оснује Шумадијска епархија са седиштем у граду Крагујевцу.

Уследио је отпоздрав патријарха Германа који је, похваливши живу цркву у Шумадији и њеног Архијереја, посебно истакао срећеност Шумадијске епархије и изразио радост што је, иако је радни дан, видео препуну цркву народа Божијег, народа Шумадије...

На крају Његова Светост је предао на дар епископу Сави икону Пресвете Богородице у знак сећања на сусрет у граду Крагујевцу.

После многојељствија Патријарх и сви отаџествени архијереји фотографисали су се испред храма, а затим су прешли у Епископију на предах уз послужење.

У Епископији гости су се задржали око један, час а затим су кренули за манастир Жичу, на путу за Пећ.

У знак радости и одушевљења, у сусрету са највишим представницима Српске цркве, верници брежуљкасте Шума-

дије су сачекали високе госте на излазу из дворишта Епархијског центра, и уз аплауз и поклике „Живео Патријарх српски!”, зажелели су гостима срећан и благословен пут за Пећку патријаршију.

Радован Ж. Чанчаревић
протонамесник

У Саборној цркви у Крагујевцу, епископ шумадијски др Сава са царских двери поздравља Његову Светост Патријарха и чланове Светог архијерејског сабора Српске православне цркве, који су на пропутовању посетили Крагујевац

Вукова идеологија

У четвртак, петак и суботу Светле седмице, у Лењинграду је, у организацији Научног савета за славистику и балканистику Академије наука и Катедре за словенску филологију Филолошког факултета, одржан Симпозијум посвећен двеста годишњици рођења Вука С. Карапића.

1.

У дворани Сената, Здања 12 колегија Петра Великог, симпозијум је отворио професор Лењинградског државног универзитета „Жданов”, др В. М. Мокијенко, саопштењем „К. Маркс — Ф. Енгелс и стваралаштво Вука Карапића”, са очигледном тенденцијом да све појаве чија је конотација по његовом мишљењу позитивна, доведе у асоцијативну везу са класицима марксизма. Притом се игнорише евентуална идеолошка опозиција између позитивно конотиране појаве било ког доба, с једне, и марксизма, с друге стране.

О почасти да отвори симпозијум В. М. Мокијенко је рекао да му није указана због његова добра познанства Вука, већ због теме саопштења, коју, по његовом мишљењу, „није могуће не поставити на прво место”. Револуционарност Вука, по мишљењу говорника, „везује заједничком нити” са Марком и Енгелсом. Своје излагање В. М. Мокијенко је завршио импутацијом да су Вукове идеје своје пуно оваплоћење доживеле „победом марксизма и социјализма” код Јужних Словена.

У дискусији, после још шест реферата на првој седници, једини (!) се за реч јавио долепотписани хроничар, чије је саопштење на тему „Конкуренција да-конструкције и инфинитива у Вуковом преводу синоптичких јеванђеља”, било на програму другог дана симпозијума, и том приликом рекао:

„Далеко сам од помисли да је Валериј Михајлович покушао да својим саопштењем доказује да је Вук био идеолошки близак марксизму. Наиме то доказивати била би лакомисленост, а да научнику формата Валерија Михајловича приписујем лакомисленост, немам право.

Зато се приказајам другој преосталој, разумнијој оцени — тврдњи да је Валериј Михајлович у свом саопштењу био недовољно јасан. Учинило ми се да су зато они слушаоци који своју пажњу нису напрегли у потпуности, могли стећи у корену нетачну представу о идеолошким погледима нашега јубилара.

Да би се избегли неспоразуми, управо тим слушаоцима а не Валерију Михајловичу, упућена је моја допуна.

Вук је живео и умро као верни православни хришћанин. Површиним аналитичарима могло би се, наравно, учинити да прогони којима је Вук био подвргнут од стране Цркве говоре о томе да његова припадност Цркви лије била искрена него традиционалистичка.

Да бисмо разрешили ово сложено питање о Вуковој идеолошкој платформи и његовом односу према Цркви, морамо завирити у дубину векова, у епоху која је Вука претходила на ми-

ленијум. У IX веку су се десили веома слични прогони светих Кирила и Методија, од стране дела Цркве, за покушај врло сличан Вуковом — да употребе у то време недовољно престижни (недовољно угледни), али масама разумљиви словенски језик за прослављање Бога. Историјски резултат је општепознат: доцније су Кирило и Методије канонизовани, и самим тим је признато да су управо они у споровима IX века и били Црква.

У XIX веку Вук је учинио покушај да употреби у то време недовољно престижни, дакле, неугледни, али масама разумљиви језик за прослављање Бога — и опет био подвргнут прогону од стране дела Цркве. Слику не замагљује, али је крајње парадоксална чињеница да су Вука нападали у име те ћирилометодијске традиције, чији је најбољи представник био сам Вук. Али критковати Вука у име ћирилометодијске традиције значи не разумети саму суштину те традиције, а управо: замену престижног тј. угледног језика комуникативним у духовној сferи. „Јер — по речима Апостола — ако се тим језиком молим Богу, мој се дух моли, а ум је мој без плода.” (1. Кор. 11:14).

Историјски резултат је опште познат: доцније су на Вуков језик преведене богослужбене књиге, а његови посмртни остаци пренети су из Беча и сахрањени испред Београдске саборне цркве. Самим тим је признато да је управо Вук у споровима XIX века и био Црква.”

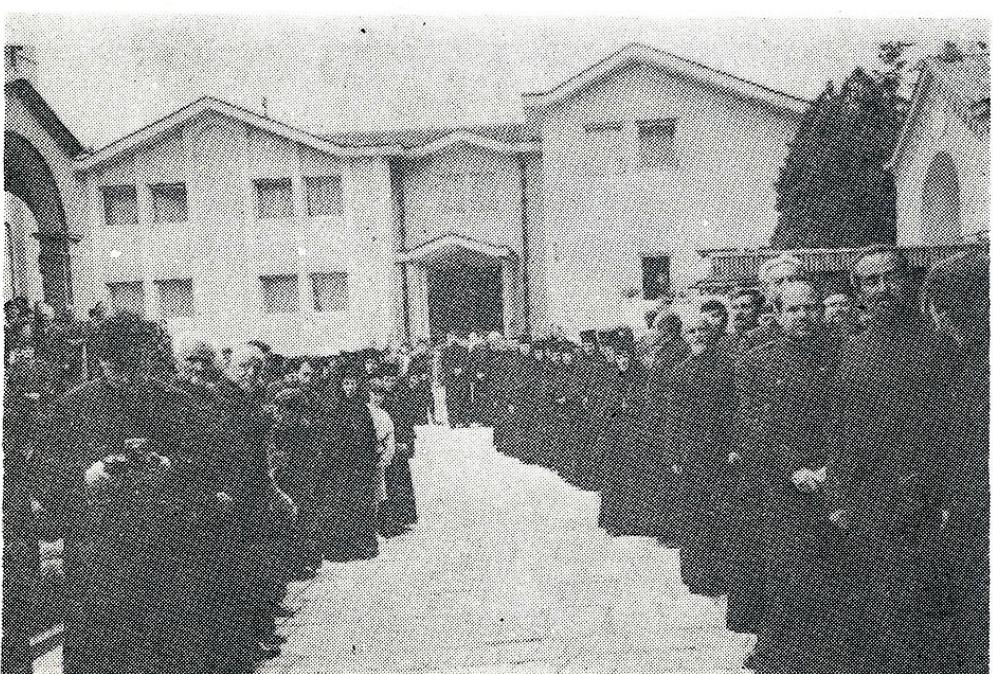
2.

У теолошком погледу најинтересантнији реферат одржао је, трећег дана симпозијума, др К. И. Лигачов, покушавајући да међу словенским и балканским преводима Новог завета одреди место Вуковом.

Делопотписани хроничар се у десбати вођеној у паузи симпозијума није могао сложити с референтовим примењивањем опозиције: религиозни модернизам — религиозни традиционализам, на однос између Вука и његових критичара. Дотичну опозицију Лигачов чак предлаже разматрати и шире, у оквиру опозиције Запад: Исток.

Моје примедбе, са којима се Лигачов у начелу сложио, своде се на следеће: обе његове поменуте опозиције формалне су и спољње. У равни садржаја преобликују се у јединствену опозицију форма традиције: садржај градиције.

Свештенство, монаси и монахиње, на платоу испред улаза у Саборну цркву и зграду Епархијског центра у Крагујевцу, очекују долазак високих гостију

У салону Епископије у Крагујевцу чланови СА сабора СПЦ задржали су се краће време у разговору, пред полазак за манастир Жичу и даље — за Пећку патријаршију

Кад је реч о Вуку, нужна је максимална јасноћа, да се не би стекао утисак о његовој идеолошкој близини с Лутером, код кога је управо употреба комуникативног језика елемент апостолске вере. Међутим, други елементи Лутерове идеологије своде се на волунтаризам, који се местимично додирује с хедонизмом. Једина тачка Вуковог подударања с протестантизмом јесте она у којој Лутер сâм наступа са позиција православног мистицизма.

На тај начин се, због источних коренова западног утицаја на Грке, Русе и Србе, при издавању Новог завета на комуникативном језику, потире цела опозиција Запад : Исток.

Себи у оправдање, Лигачов је покушао да утврди да је његова опозиција модернизам : традиционализам — синхронијска, а моја садржај традиције : форма традиције — дијахронијска. Међутим, Истина не може бити ви синхронијска ни дијахронијска, већ, будући идентична са Апсолутом, само панхронијска и ахронијска.

Mr Bojan Popov

ЧУВАЛИШТЕ ДЕЦЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Када су наши преци отишли да се боре за слободу у Балканском рату 1912—1913. године, многа су деца остала незбринута. Тада су се добре Српкиње прихватиле послана овој деци прилекну у помоћ, па су зато у више места, нарочито у варошима, образовале чувалишта за сирочад и сиромашну

децу. Једно од таквих било је и у Крагујевцу, а звало се: „Чувалиште Св. Богородице за децу сирочад под управом Друштва милосрђа”, као што се види на приложеној фотографији, која је објављена у „Српском црквеном календару за простиру 1914. годину”, штампаном у Београду 1913, стр. 133.

Експерименти модерне медицине

На хиљаде разних закона и уредаба исписано је у земљама цивилизованог света, а циљем да одреде како човек треба да живи и какву су његова права и дужности у организованом људском друштву. Али до данас још се није чуло да је у некој земљи донет закон, који одређује човеку како треба да умре. Тако нешто отпочиње да се расправља ових дана овде, у Америци. По први пут, у америчкој јавности, отворено се поставља питање: да ли једну стару, болесну и изнемоглу особу, са веома слабим изгледима на оздрављење, треба пустити на миру да умре природном смрћу, кад јој за то време дође, или је треба препусти модерној медицини да јој на силу Бога продужује живот и изводи своје експерименте на њеном измученом телу? У овом чланку изнешемо један конкретан случај ове врсте, који је гослужио као главни повод да се по овом питању развије веома жива дискусија.

На дан 6. августа 1986. године умро је у 54-ој години старости Американац, Вилијам Шредер (William Schröeder), познат у свету као човек који је живео 620 дана са вештачким срцем.

Вештачко срце измислио је и направио доктор Јаврик (Javrik) од метале и пластике. Циљ овог срца био је да пумпа крв, кроз човечији организам, кад природно срце престане да врши своју нормалну функцију. Ово срце усађивали су лекари у организам оних срчаних болесника, којим је немогуће било помоћи на било који други начин. Од свих срчаних болесника, на којим је овај експеримент са вештачким срцем испробан, најдуже је живео Вилијам Шредер.

Тај период од 620 дана живота са вештачким срцем провео је Вилијам углавном код своје куће, кад год се мало боље осећао, али чим би се његово стање погоршало њега су преоносили у болницу. За читаво ово време његова породица, лекари и болничко особље били су стално у припремности, спремни да му у свако доба дана и ноћи притечну у помоћ, кад год се за то потреба указала. Његови пријатељи и познаници долазили су да га

посете и проведу с њим који сат у разговору и одстране, макар и за кратко време, све оне суморне мисли, које су га обузимале чим би остао сам. На хиљаде писама стизало је Вилијаму са свих страна, којим су му људи честитали на његовој храбrosti и захваливали му што је дозволио да модерна медицина може вршити на њему своје експерименте са вештачким срцем и на тај начин усавршити овај свој изум и помоћи другим болесницима исте судбине. Он је постао нека врста хероја. Чак му је и председник Реган упутио своја честитања и пожелео брзо оздрављење. На жалост ово оздрављење није дошло, већ је уместо оздрављења дошла смрт.

Упркос свих средстава модерне медицине и брижљивих настојања лекара и болничког особља да Вилијама подигну на ноге и његов живот бар, донекле учине нормалним, његово се стање из дана у дан стално погоршавало. Њега је неколико пута задесио шлог, и сваки пут оштетио неки десо његовог измученог тела. На kraју је дошао последњи шлог, који је парализао његове органе за дисање, и он је једноставно престао да дише. Лекари су му одмах притекли у помоћ, повратили дисање и он је оживео. После тога они су позвали Вилијамову породицу (жену и шесторо његове деце) и саопштили им да ово што се десило Вилијаму може се поновити сваког тренутка и, кад се то деси, да ли породица жели да га лекари поново враћају у живот, или да га пусте да умре. Постоје подужег саветовања породица је решила да је најбоље, и за њих и за њега, да га пусте да умре. Оно што су лекари предвиђали ускоро се десило. Вилијам је поново престао да дише, овог пута заувек, па је са тим и његово вештачко срце престало да куца.

Вест о Вилијамовој смрти брзо се прочула на све стране и била пропраћена разним коментарима. Свет се нарочито забавио питањима: да ли је продужење Вилијамовог живота за 620 дана било вредно да се плати свим оним патњама, разочарањима и агонијом, кроз које су пролазили Вилијам и његова породица? Зар није било боље да су га пустили да на миру умре? Да ли модерна медицина, својим најновијим изумима, чини добро појединим тешким болесницима што им продужује живот, или их кажњава и мучи?

Данашња модерна медицина, овде у Америци, чини све у својој моћи да продужи човечији век. Као резултат тог настојања у америчким болницама и старачким домовима налази се данас огроман број старог и изнемоглог света, који нити живи нити умире већ

једноставно тавори од дана до дана. Многи од ових болесника су потпуно беспомоћни и њима је потребна већа нега и услуга него деци у колевци. Број оваквих болесника се нагло повећава а тиме и болнички трошкови и осигурања.

Вештачко срце није једини изум који данашња модерна медицина покушава да усаврши. Пресађивање поједињих људских органа, из једног тела у друго, врши се већ годинама у свим већим америчким болницама. Народу се непрестано упућују апели да дозволе да се, у тренутку њихове смрти, поједињи њихови здрави органи могу извадити из њиховог тела и пресадити у тела других људи, којима су ти органи потребни. Неки се одазивају овим апелима, а неки ову праксу оштро критикују, па чак и предлажу да се овакви и слични експерименти законом забране.

У свакој болници где се пресађивају људских органа врши постоје две листе. На једној листи налазе се имена оних, којим су потребни туђи органи, а на другој имена оних, који су одобрили да се њихови органи, после њихове смрти, могу извадити и пресадити у друга тела. Прва листа садржи много више имена него друга, па због тога они којим су туђи органи потребни, чекају месецима, па чак и годинама, а неки од њих никад и не дочекају, да се за њих нађе одговарајући орган. У вези с тим појављује се неколико озбиљних и веома осетљивих питања: Како обезбедити довољан број резервних органа и задовољити потребе свих оних који те органе очекују? Како спречити трговину са овим органима и давање органа првенствено оним који добро плате? Како обезбедити финансијска средства за ове баснословно скупе операције?

Поред пресађивања људских органа из једног тела у друго постоји још један сличан експеримент, којим се данашња модерна медицина бави, а који је познат под именом „вештачко оплођивање.“ Овај експеримент има неколико варијанти, а ми ћемо, примера ради, у овом чланку изнети само једну. Муж и жена, са добрым запослењем, завидном платом и амбицијом да што даље стигну у својој каријери, не сматрају за умесно да жена треба да остави свој посао, прође кроз 9 месеци трудноће и кроз све остале процедуре око порођаја, те да би њих двоје могли постати родитељи. Њима се ово не свиђа и они траже лакши и краћи пут. Они нађу неку жену, или девојку, која пристане да за извесну суму новца, путем вештачког оплођивања, затрудни, роди дете и уступи га оним, који су га поручили и она с

тим дететом никад више никакве везе нема. Ових дана у центру пажње налази се једна жена, која се погодила са једним брачним паром да им за извесну суму новца роди дете. Кад се дете родило она се предомислила и послала поруку родитељима да од њихове погодбе нема ништа и да она дете неће ником ни за какве паре дати. Сад је овај спор пред судом и нико се не усуђује да дâ неку прогнозу како ће се тај спор завршити, јер се не зна да је икад један овакав спор изашао пред суд.

Вештачко срце, пресађивање људских органа, вештачко оплођивање и остали експерименти ове врсте изискују огромне суме новца. Према цифрама, недавно објављеним у дневним листовима, пресађивање срца кошта од 57.000 до 110.000 долара; пресађивање плућа од 50.000 до 150.000; пресађивање плућа од 135.000 до 238.000, итд. Многи од ових рачуна исплаћивани су досад из разних фондова, намењених медицинском научном истраживању. Због великих суми, које се из ових фондова стално исплаћују, ови ће се фондови ускоро исцрпiti и онда ће сваки појединач морати да из свог чепа плаћа своје рачуне, а то ће се на крају свести на то да ће најновије проналаске данашње модерне медицине моћи да користе једино богати људи.

Пресађивање људских органа из једног тела у друго и експерименти са вештачким срцем, дали су повода појединим Американцима да почну да праве једну нову врсту тестамента, усмених и писмених, у којим дају инструкције својим најближим шта да раде с њиховим телима у случају њихове смрти. Тих тестамената има три врсте. Неки у својим тестаментима остављају своја тела медицинској науци са одобравањем да се на њима врше експерименти и ради све што се сматра да ће користити човеку и подизању његовог здравственог стандарда. Други опет, апсолутно забрањују да се са њиховим мртвим телима праве било какви експерименти, већ да се имају сахранити по традиционалном обичају, како се то већовима практиковало. Трећи иду још даље па у својим тестаментима изричito забрањују да се њихов живот продужује помоћу разних техничких средстава, инструмената и машина, а нарочито помоћу пресађивања људских органа, већ кад њихов организам дође дотле да сам није у стању да се одржава у животу, да они у том случају желе да буду остављени на миру да умру природном смрћу, као што су умирали наши очеви и дедови, који за пресађивање људских органа нису знали. Међу првим који су један

овакав тестамент написали био је, сада покојни бискуп Фултон Шин (Fullton Sheen), један од најчувенијих бе-седника Римокатоличке цркве у овоме веку.

Медицинска наука има веома богату историју. Она је учинила многа добра људском роду. Својим научним проналасцима она је учинила крај многим болестима, продужила човечији век, ублажила бол и убрисала сузе милионима људских бића. У историји медецине све је ишло добро докле год је човек био свестан своје праве вредности и радио послове за које га је Бог оспособио да ради; али чим је човек себе прогласио већим него што јесте и отпочео се бавити пословима, који су били и остали у Божјој руци, онда су наступили проблеми и компликације.

Доктор Ђаврик се прославио својим вештачким срцем, као што је то вероватно очекивао, и тешко је веровати да ће се икада прославити. Исто тако, тешко је веровати да ће неку велику славу стећи они који пресађују људске органе из једног тела у друго. Још се најмање може очекивати да се прославе они који истражују нове путеве, којим ће наша деца и наше будуће генерације долазити на овај свет. Сви ови експерименти модерне медецине, набројани у овом чланку, неће донети роду људском никакве користи, већ ће нам, много пре, створити читав низ нових проблема, који ће овај наш, и онако компликовани живот, учинити још тежим и компликованијим.

Сви наши изуми и открића из области науке и технике, ма колико их ми славили и величали, неће никад умањити славу и величину Божју. Сваки од нас који упореди вештачко срце доктора Ђаврика са оригиналним срцем, од Бога створеним, може без икаквих тешкоћа уочити колико је Бог велики, а колико је човек, упркос свих својих постигнућа, још увек мали, ситан и незнatan.

Прота Радиша Пурић

Сатана ради!

„Наша борба није против људи од меса и крви него против владара овога мрачног света, против злих духова на небесима“ (Еф. 6, 12). Овим речима апостол Павле указује да најопаснији противници хришћанства нису обични људи од меса и крви, већ је то духовни непријатељ, ђаво, чије лукавство превазилази људске способности. Кад би се Христова Црква борила само са људима, њена борба би била лакша. Међутим она се суочава са злим силама, које утичу на неодлучне, божанском светлошћу непросвећене људе, и инспиришу их на сваковрсна зла дела. Те сile нису добиле од Бога власт над људима, већ се људи, који воле зло и живе у злу, својевољно стављају у њихову службу. Како то бива у свакодневном животу, није тешко уочити. Треба само погледати на оно што се забива у нашем времену.

Химна једне модерне музичке групе „Ролинг Стоунз“ има наслов „Симпатија за сатану“, а у једној другој својој оригиналној песми пева: „Сатанска величанства траже“. Са овим „музицирањем“ није без везе наркоманија, у којој сатана има своју високу коњунктуру. Она се огледа у поп музичи, биоскопским платнима, телевизијским екранима, радију, порнолитератури, па и у уметности — у целокупном савременом јавном животу.

Крајем шездесетих година нашега века развила се сатанска религија са многобрјним сектама, које одржавају црне па и крваве сеансе. У европским школама маха узима сатанска магија, вера у демоне и њихову моћ. У америчким школама ова појава има још драстичнију форму. Један ученик у Немачкој у својој песми говори: „Ми смо опседнути свим што је зло“, „Ми пијемо јарећу крв“. Примећена су и ритуална рањавања, злочини извршени под утицајем сатанских секташких начела. Овакве и многе друге сличне појаве дале су повода Бискупској конференцији уједињене Евангеличке и Лутеранске цркве у Немачкој да се у октобру 1986. године обрати ђачким родитељима да „буду опрезни према окултним и упражњаваним символима“, под којима се подразумевају спиритистички контакти са мртвима, сатанска заклињања и злочиначки ритуали. У новембру 1986. године у Француској учесници у спиритистичким се-

ансама су на својој цинс-одећи имали пришивен натпис: „Сатана живи”, или стари сатански наопако постављен симбол — латински крст; док медијум уз помоћ спиритуистичких формул призива демона, одјекује груби, метални и продорни рок.

Књижари примећују да млади покazuју све више интерес за окултистичку литературу, посебно за „Шесту и седму Мојсијеву књигу” — неку врсту уџбеника за магију, а продавци грамофонских плоча веле да најбољу прођу има рок музика са сатанским текстовима; купци на себи често имају наопако постављен латински крст.

Један познати педагог у Немачкој констатује да је неосатанизам постао одомаћена тема у немачким учионицама. У једној анкети постављено је питање ученицима: која су три видеонаслова остала највише у сећању. Од хиљаду анкетираних, који су навели преко шест стотина наслова, највише гласова је добио филм „Игра ћавола”.

Све поменуте податке објавио је немачки часопас „Шпигл”. Према вести немачког часописа „Велт” од 12. септембра 1984. године, сваки четврти Немац верује у вештице и сатанске свештенике, којих према процени стручњака у Немачкој има око две и по хиљаде. Више од 25% Немаца верује у натприродне моћи ових савремених мага, плаћајући њихове услуге, прорицања, проклињања, заклињања и посмртне ритуале.

Сви ови подаци сведоче да су сатанске силе свуда по свету, у свим земљама, кренуле у офанзиву, од које ни ми нисмо поштећени. Наша „јавна гласила” додуше не објављују податке и разmere зла које се шири, али ако боље загледамо у оно што се код нас најрадије гледа и слуша, шта је све исписано на зидовима београдске цркве светог Марка!) како се наркоманија са пратећим пороцима шири, видећемо да у позадини стоји исти актер, исте методе, само у другачијој редакцији, али у суштини све је исто! То убедљиво доказује да „таяна безакоња ради” (2. Сол. 2,7), „по духу овога света, по владару ваздушних сила, по духу који сада дејствује у синовима непокорности” (Еф. 2,2).

Сатани је некада, док још није постао зао, била дата власт над ваздухом, али је он изгубио због своје злочине, поставши учитељ безбожности и неваљаљства. Сада, као дух без тела, влада злим ваздушним силама и господари над овима који су пали заједно са њим. На человека и његову вољу не може да делује силом већ само саветовањем, наговарањем, сугестијом. Када човек отпадне од правога Бога, лако пада под власт владара овога света, ћавола. Над нама, хришћанима,

он не влада, али може да утиче, а ми смо у могућности да му се одупремо и да не примимо његово дејство, на начин који саветује апостол Павле: „Стојте опасавши своја бедра истином, обукавши окlop праведности; обујте ноге приправношћу на еванђеље мира. При свем том узмите штит вере, којим ћете моћи на погасите све огњене стреле нечачтвога. Примите кацигу спасења и духовни мач, који је реч Божја. Сваком молитвом и молењем молите се Богу у Духу сваком приликом, ради тога бдите у свакој истрајности и молењу за све свете” (Еф. 6, 14—18).

Појас, којим човек опасује своје одело, омогућава му да слободно ради, да се креће и бори. Црква се опасује и наоружава истином која је изложена у докмама, а која треба да буде заступљена у мислима и речима, пошто је Христос сам пут, истина и живот (Јн. 14, 6). И као што окlop штити борца од удараца и рана, тако праведност штити савест хришћанске душе. Да би могао храбро да пође на непријатеља, војник треба да буде добро обувен. Тако исто и проповедник еванђеља треба да буде припрашен за борбу са ћаволом. Путник штити своје ноге обућом и као што обувене ноге сигурније ходају, тако и хришћански проповедници треба без страха да проповедају (Ит. 52, 7).

Цркви је поверио еванђеље које свима доноси мир. Хришћанство се бори за тај мир, док га зле силе нарушавају. Хришћани међу собом и са Богом треба да имају мир; само против ћавола и његове војске треба да се боре! А мир, који Црква свима даје, представља истовремено и њену силу.

У свакој борби и свакој прилици потребна је вера. Њу Апостол упоређује са штитом који штити борца од стрела. Као што штит одбija сваки хитац, тако и вера одбija „огњене стреле”, то јест, пожуде, искушења, зле мисли и сугестије, које често изгледају разумне и логичне. Веру је наш штит зато што показује Бога који нам помаже (уп. Јевр. 11, 33—34).

Спасење се упоређује са кациgom, јер сам Господ штити наше главе; спасење их штити кациgom. А ђавој реч је мач који бије видљиве и невидљиве непријатеље, јер је она жива, „јака, општија од свакога мача са две оштрице, те досеже до растављања душе и духа, зглавака и маждине, па суди мислима и смиренима срца” (Јевр. 4, 12). То је „сила Божија на спасење свакоме ко (у њега) верује” (Рим. 1, 16; 1. Кор. 1, 18).

Црква је наоружана свим оним што јој је потребио за борбу, тако да може без страха да се одупре својим непријатељима. Али да би све своје оружје могла да употреби успешно, Црква мора стално да се моли. Молитва јача Цркву и осигурава јој успех.

У борби против зла хришћанин не сме да се узда у самога себе и своје сопствене снаге него на помоћ одозго. Зато хришћанску духовну борбу треба спајати са молитвом! Кome непријатељ стално прети, тај не сме на спава. То је разлог што Апостол наређује да се стално бди и моли, и то не само свако за себе већ то важи и за све верне заједно.

Др Емилијан Чарнић

УНИЈА И УНИЈАТИ (8)

Ослобођење ог јарма уније на руским територијама

Видели смо да је Брестска унија била ствар епископа вероломника. Народ је био увек против уније, иза које је стајала фанатизована пољска држава. Отпор латинизацији и пољачењу је довео и до неуспелог устанка Украјинаца 1637/1638. г. или и до ослободилачког рата 1648—1654. год. после кога су области Украјине на левој обали Дњепра присаједињене Русији. Са нестанком пољске управе, која је, по речима хетмана Богдана Хмељнишког, била слична „управи немилосрдних фараона”, нестало је и уније у овим областима. Ово није био једини случај одумирања уније. Унија је јењавала или сасвим нестајала са политичким отупљивањем пољске и латинске пријуде. Слободно се може рећи да је унија на руским територијама постепено одумирала да би, најзад, коначно издахнула у наше дане — 1946. год. на црквеном народном сабору у Лавову. О томе одумирању уније и њеној коначној смрти биће речи у овоме чланку.

По условима Прутског мира са Турском из 1711. год. Русија се обавезала да се неће мешати у послове Украјине, која је остала под Пољском, на десној обали Дњепра. Стога је Петар I позвао козаке и сељаке да се преселе у Украјину на левој обали Дњепра, где су добили нове земље и основали нова огњишта. Са православнима су се указу Петровом одазвале и десетине хиљада бивших унијата, који су се, на новим огњиштима, вратили својој прадедовској вери.

Унијати, који су остали под Пољском називали су се и даље православци! Стога је унијатски сабор у месту Замостје 1720. год. изменио многе православне обреде и обичаје и озаконио латинске новотворине. На пример, по спољашњем изгледу је свештенство изједначено са католичким свештенством. Требало је, наиме, унијате што више удаљити од православних, али ни ово није могло да угуши сећање на своју православну прошлост. То потврђује и чињеница да су после прве поделе Пољске 1772. год. многи

унијатски пароси иprotoјереји (декани), иначе васпитани у ригорозним католичким теолошким школама, заједно са својим парохијнима масовно прелазили у православље. Забринути због овога, загрижени унијата су прибегавали терору и обмани, где су год могли. Тако је, на пример, унијатски митрополит Филип (Володкович), да би створио конфузију, страх и неодлучност у повратку православљу, ширио вести да је царица Катарина II (1729—1796) издала тајни указ којим се забрањује пријем унијата у православље.

После друге (1793) и треће (1795) деобе Польске, Русији је припојена и Украина на десној обали Дњепра, западна Волинь и цела Белорусија. Тада су, на позив православног епископа минског Виктора (Садковског), унијати масовно прелазили у православну веру. Из његовог извештаја Светом синоду из јануара 1796. год. читамо и следеће: „С помоћу Божијом, у брацлавској губернији је у 1795. и првих дана ове (1796) године завршено сједињење свих унијатских цркава. Православљу је пришло 1090 храмова са око 500.000 бивших унијата”.

За време руског цара Павла I (1796—1801) било је успорено присаједињавање унијата Православној цркви. Познато је да је Павле, после заузимања острва Малте од стране Наполеона, под своје окриље примио малтешки католички монашки витешки ред хоспиталиста или јовановаца, и постао њихов врховни поглавар — „гросмајстер”. Овај ред су основали француски крсташи у Јерусалиму 1118. год. с циљем да брани крсташке тековине у Палестини.

Православље није ни могло ништа да очекује од Павла, „цара манијака” кога је Наполеон називао „руски Дон Кихот”, код кога су на двору језуити мрежу плели, а он сам је позивао чак и римског папу Пија VII да се пресели у Петроград „ако француска политичка онемогући његов боравак у Италији”! Међутим цар је убијен 1801. године.

Унијат Јосиф Семашко поборник повратка православљу

Почетком 19. века на руским територијама, било у Польској или у присаједињеним областима Русији, унијати су имали свега четири епархије. Њиховом црквом је управљала, као и радије, католичка „колегија”, која је у свом саставу имала и „унијатско одељење”. Члан овог „одељења” био је

protoјереј Јосиф Семашко, који је 1839. год. постао један од вођа покрета за присаједињење западноукрајинских унијата Православној цркви. Семашко је још 1829. год. био хиротонисан за бјелоруско-полоцког епископа. Као епископ и инспектор Литовске и Белоруске семинарије упознао се са духовним струјањима и са расположењем у народу, међу богословима и свештенцима. На основу посматрања и личног сазнања Семашко је дошао до дубоког уверења да је унијатство промашен покушај, па је почeo веома озбиљно да ради на повратку православљу. Радио је опрезно и систематски. Сматрао је да ће то бити дуг процес. Прво што је урадио било је чишћење обреда од латинских наноса. Ради јединствености у богослужењу Семашко је 1834. год. донео одлуку да се у свим унијатским храмовима његове епархије богослужење врши искључиво из православних богослужбених књига издатих у Москви. За идеју сједињења придобијао је свештенство, а преко свештенства и народ. Резултати нису изостали. У Недељу православља 1839. год. у граду Полоцку, Јосиф (Семашко), његов викар епископ брестски Антоније (Зубко), епископ оршавски Василије, представници свештенства и видни народни главари, потписали су заједничку изјаву о сједињењу унијата наведених епархија са Православном руском црквом. У Светли четвртак, 30. марта 1839. год. православни и бивши унијати су одслужили свечано благодарсје у Исакијевском саборном храму у Петрограду, и тада је свечано проглашено сједињење западнорусских унијата се Православном црквом. У част тога догађаја била је искована и спомен-медаља са натписом: „Отргнути насиљем (1596), сједињени љубављу (1839).”

Тако је завршила брестска унија у Белорусији, Литви, Волинију и Подолју. Јосиф (Семашко), сада православни архиепископ, са својим сарадницима је све до своје смрти позивао преостале унијате — свештенике и народ — да се врате вери отаца и сједине са великим братским руским народом.

Сабор у Лавову 1946. г.

Говорили смо како су се унијати враћали православљу кад год су то дозвољавале политичке прилике. То су учинили и када су се после Другог светског рата коначно политички ујединили са једнокрвном руском браћом. Међутим, унијати, који су избегли

„ОТРГНУТИ НАСИЉЕМ, СЈЕДИЊЕНИ ЉУБАВЉУ” — Митрополит Вилне и Литваније Јосиф Семашко, некад унијат а потом поборник повратка православљу

на Запад, протурали су, и још увек лансирају, лажну информацију како је присаједињење унијата православљу у 1946. год. извршено под притиском државе, односно лично Стаљина. Измишљена је и наивна прича. Наводно, за време неког сусрета са унијатским свештенством, Стаљин, видећи их обријане, питао је које су вере. „Православне”, одговорише они. „А ко вам је глава (старешина)“ — продужки Стаљин. „Римски папа“, рекоше. „Онда сте ви католици“, инсистираше Стаљин. „Православни смо“ поновише унијати. „Када је то тако, онда је од данас ваша глава московски патријарх“, нареди Стаљин, и тако се унијати 1946. год. вратиша у крило Православне цркве! Каква наивна глупост, којој су насели чак и неки православни богослови у својој необавештености.

После многих прелазака или повратака православљу, од којих су овде само главни наведени, унија се задржала још у Галицији, која је после пове деобе Польске (1772. год.) била припада Аустро-Угарској монархији. Ова монархија, исто као и Польска, у јединству религије видела је и јединство државе. У „галицијској унији“ она је видела модел на основу кога треба све „неприсаједињене“ широм простране Аустро-Угарске, довести у крило „једино спасавајуће Римске цркве“.

После пропasti Аустро-Угарске (1918), Галиција је поново — од 1919. до 1939.

Епископ дрогобичко-самборски др Михаил Мельник

год. — припојена Пољској. Екстремистичка пољска влада је убрзо насељавала Пољаке на украјинској земљи и својим старим и опробаним методама вршила пољачење и латинизацију. Када су 1939. г. хитлеровске трупе умарширале у Пољску, совјетска армија је упала у Галицију (17. 9. 1939. г.). Народ се плебисцитом определио за присаједињење западне Украјине источној Украјини. Закарпатска Русија, стоећима насиљно отргнута, присаједињења је Русији 1945. год.

Када је постигнуто политичко јединство, унијатско свештенство, ослобођено и свесно своје прадедовске вере и насиља током историје, почело је свесрдно да ради на остварењу идеје потпуне ликвидације унија на руским територијама и на повратку православљу.

Како што су некад, крајем 16. века, епископи изневерили своју цркву и народ и потписали унију, тако се и под Хитлеровом окупацијом, унијатски епископат сав ставио у службу окупатора. Тако су се, на пример, унијатски митрополит Андреј (Шептицки) и митрополит Јосиф (Слипиј) — потоњи кардинал Римске цркве — обраћали свештенству и народу, посланицама и живом речју, и захтевали потпуну и безрезервну сарадњу са окупатором. Стога не треба да нас чуде речи оснивача Иницијативне групе са сједињење Гркокатоличке (унијатске) цркве са Руском православном црквом, ученог протојереја др Гаврила Костељни-

ка: „Доста нам је! Сити смо Рима, сити смо уније са Римом! Брестовска унија је створена као иницијативна група за католичење целог Истока...” Исто тако не треба да чуди да су унијатски епископи побегли, углавном, у Рим и да отуда, до данашњег дана, шире отровну пропаганду против православља, коме су приступила некадашња њихова духовна чеда. У својој заслепљености они ни данас не признају чињенице, него још увек у својим статистикама говоре о милионима унијата у Совјетском Савезу!

Иницијативна група за сједињење гркокатолика (унијата) и православних, на челу које је био наш земљак, протојереј др Гавриил Костељњик, радила је на припреми сабора пуних девет месеци. Црквено-народни сабор одржан је у Лавову, у мартау 1946. године. Пре тога, у фебруару 1946. год. у Кијеву су хиротонисани за епископе два истакнути бивша унијатска протојереја, представника Иницијативне групе — др Михаил Мельник и Антониј Пељвецки — за епископе епархија дрогобичко-самборске (Мельник) и станиславско-коломенске (Пељвецки).

На сабору је, поред наведене двојице епископа, учествовало 216 свештених лица, представника све три унијатске епархије, и деветнаест световњака. Главни реферат је поднео председник Иницијативне групе др Гавриил Костељњик: „О мотивима сједињења Гркокатоличке цркве са Православном црквом”. Главне тезе у овом

Епископ станиславско-коломенски Антониј Пељвецки

реферату већ су раније биле познате свештенству и народу из опширније брошуре др Костељњика „Апостол Петар и римске папе, или догматске основе папства”.

После исцрпне анализе историјских, богословских, канонских и политичких основа уније, изражавајући вољу већујег народа Божијег, Сабор је једнодушно донео одлуку:

1. да се анулирају све одредбе унијистичког сабора у Брест-Литовску из 1596. године;
2. да се прекине свако општење са Римом и римским папом;
3. да се сви гркокатолици враћају православљу и
4. да се замоли московски патријарх да прими Гркокатоличку цркву у састав Руске православне цркве.

Протопрезвитер др Гавриил Костељник, наш земљак, председник Иницијативне групе за повратак православљу

Сабор је упутио телеграме московском и цариградском патријарху као и егзарху московске патријаршије за Украјину, а народ је о овом историјском догађају обавештен пригодном посланицом.

У Лавову је 1946. год. торжеством православља закључено још једно поглавље испуњено настражем Римске цркве на православље, које је стајало на путу дијалога љубави између две цркве.

Јован Олбина

Наша посета Польској православној цркви

Крајем месеца маја (22—31) на позив организатора Фестиваља православне црквене музике из града Хајновке, а са благословом Његовог Преосвештенства епископа шумадијског господина др Саве, пароси I и II младеновачки Драгољуб Ракић и Живорад Марић посетили су Польску. Била је то изванредна прилика да се боље упозна живот Православне цркве у Польској. Прва наша станица на овом путовању био је град Краков, стара престоница Польске у коме је и данас доста сачуваних културних и историјских знаменитости. У њему смо у недељу, 24. маја, у лепо уређеној цркви-капели Успенија Пресвете Богородице са својим домаћином месним парохом о. Виталијем служили св. литургију. Морам да напоменем да смо били пријатно изненађени великом посетом и учествовањем на св. литургији, јер парохија у Кракову има само 150 православних душа а на богослужењу их је било више од стотину.

Дан раније, у суботу 23. маја, са о. Виталијем посетили смо град Сосновјец и ту се срели са епископом лођско-понањским господином Симоном, и заједно са њим служили свеноћно бденије у храму Светих мученица Вере, Наде и Љубави. И у овом граду нема много православних (око 130 домаћина) али се њихова вера и ревност виде на генералној оправци и укращавању светог храма.

После Кракова и Сосновјеца отпутовали смо у Варшаву и 27. маја посетили Његово Блаженство господина Василија — митрополита Варшаве и целе Польске. После срдачног пријема и кратког упознавања са стањем и радом Православне цркве у Польској, отпутовали смо на североисток, у град Бјалисток, који је и седиште архиепископије бјалисточко-гдањске.

По налогу Његовог Високопреосвештенства архиепископа др Саве на жељезничкој станици су нас дочекали о.

Нови православни храм Свете Тројице у градићу Хајповци, код Бјалистока у источној Польској, освећен 1982. може да прими преко 3.000 верника, а има и плато (спољњи поплочани простор, терасу) за богослужење под ведрим небом.

Николај, секретар и регент-возач, и после смештаја у епископском двору повели нас у обилазак Бјалистока. Најпре су нас одвели на градилиште нове православне цркве Светога Духа чија је изградња у завршној етапи. Црква заиста делује импозантно, јер су њене димензије следеће: дужина 60 м, ширина 40 м и висина са крстом око 50 метара. Изграђена је у два нивоа, има три олтара а један од њих (десно од централног) посвећен је Светоме Сави архиепископу и просветитељу српском. Црква ће моћи да прими преко 3000 душа. Планирано је, ако Бог дà, да идуће 1988. године, када ће се славити хиљадугодишњица крштења Источних Словена, и ова црква буде освећена. Из разговора са свештеницима, који су се затекли на градилишту, сазнали смо да су верници, поред прилога за изградњу цркве, и добровољним радом доста допринели да ово богоугодно дело ускоро буде готово. Безброј пута било је на градилишту преко две стотине парохијана тако да је било тешко одједном наћи посао за све њих.

Потом смо посетили цркву Успенија Пресвете Богородице у делу Бјалистока који се зове Старосјелце. Надлежни парох нам је изнео историјат ове лепе цркве — ротонде, а потом нас изненадио и уједно обрадовао појединачно да веронауку при овој цркви посећује преко 3000 деце и омладине.

Затим су нас љубазни домаћини одвели у епископски двор на пријем код Његовог Високопреосвештенства др Саве, који нас је срдечно примио и упозињао са збивањима у његовој епархији. Уједно се интересовао и за нашу шумадијску епархију и нашег епископа др Саву, чији је гост био пре неколико година и захвалио на богослужбеним књигама — Минејима, дару нашег епископа који смо му ми предали. Увече, пошто је сутрадан био Спасовдан, за-

једно са архиепископом, шесторицом свештеника и двојицом ћакона служили смо свеноћно бденије у Саборној цркви, која је била препуна верника.

После бденија архиепископ др Сава нас је задржао на вечери, која је протекла у пријатпој атмосferи, и ми смо се осећали као код своје куће. Наиме, архиепископ добро говори српски, јер је пре десетак година на нашем Богословском Факултету постао доктор теологије, код нас је и замонашен а духовни отац (старац) био му је ондашњи епископ моравички, а данас шумадијски, др Сава. У дугом и срдачном разговору архиепископ нам је рекао да скоро сва православна омладина у Бјалистоку посећује веронауку, коју предаје 25 вероучитеља, а двојица визитатора врше контролу и подносе своје извештаје. Изнео нам је и податак да се недељом у Бјалистоку, у коме има између 80000 и 90000 православних, обавезно служе две литургије. Прва у 8 часова за омладину — студенте, којих у Саборној цркви буде више од 3000, а друга у 10 часова за одрасле, на којој присуствује један учествује око 5000 верника, од којих добар део прати богослужење преко звучника у порти, јер сви не могу да уђу у цркву.

Да је то тако ми смо се одмах сутрадан (на Спасовдан) уверили, служећи заједно св. литургију. Иако је био радни дан, црква је била препуна, а доста верника је пред улазним вратима пратило богослужење. Заиста је импозантна слика кад, осим хора који је на галерији, Очеша угас пева око три хиљаде верника!

После заједничког ручка у двору и срдачног испраћаја од стране архиепископа др Саве, пуни лепих утисака кренули смо за Хајновку, мали градић који је од Бјалистока удаљен шездесетак километара.

Исте вечери присуствовали смо отварању VI фестивала православне црквене музике, у новосаграђеној, веома пространој и по својој архитектури модерној православној цркви Свете Тројице. Овај фестивал је такмичарског карактера, и ове године учествовало је 15 хорова, од којих 3 из Русије, 2 из Бугарске, 1 из Финске док су остали били из Польске. Фестивал је у препунујој цркви (око 3000 душа) отворио прошлогодишњи победнички хор Политехнике из Вроцлава, а потом је наступио хор „Виват“ из Москве. Био је то дуг и веома успео концерт, који је трајао више од три сата.

Следеће две вечери певало је свих осталих 13 хорова, сваки по пола сата, а пред многобројним аудиторијумом, као и првога дана.

Било је право уживање слушати композиције: Иже херувими — Бортњанског; Заступнице усерднаја — Чеснокова; Свјатиј Боже — Чајковског; Господи возвах — Динева; Боже во имја — Степанова; Хвалите имја Господње — Христова; Блажен муж — Јубимова, и многе друге.

Пошто нисмо могли да сачекамо проглашење победничког хора, које је било у недељу 31. маја, ми смо се захвалили на позиву и господримству нашим домаћинима и кренули назад за Југославију. Успут смо још посетили логор Аушвиц у коме је, са његовим двема испоставама у Биркенау и Ежежинки, за време II светског рата страдало 4 милиона људи.

И на крају ове посете, путујући назад, сабирајам своја запажања и виђења, и у себи констатујем да је православни народ у Польској заиста живи Црква Христова, а његова вера права и делотворна. Само се тиме може објаснити велика посета црквама и учешће у богослужењима, организовано одржавање веронакуке, служење св. литургије за младе у Бјалистоку и већим градовима па чак и у Хајновци, где на првој литургији младих буде 2000, а градић има само 13000 православних душа. Затим морам поменути да свака градска црква има свој хор, а има и таквих које имају и више хорова.

Поменуо бих и градитељску делатност коју смо уочили. Наиме, у цеој Польској се доста гради и обнавља, а ми смо видели генерално обновљену (ове године) цркву у Сосновјецу, постављене скеле за „генерални ремонт“ Саборног храма у Варшави, за баснословно погођену цену од 180 милиона злата, како нам је рекао Његово Блаженство митрополит Василије, затим довршавање огромне цркве Светога Духа у Бјалистоку, и припремање локације за зидање још једне цркве у истом граду. Ту је и реновирање велике

цркве у селу Заблудов, недалеко од Бјалистока, а као круна свега могла би бити црква Свете Тројице у Хајновци, започета пре десет а освећена пре пет година. Додуше у унутрашњости се још неки радови изводе, али за сваку похвалу је ако 13000 православних душа (градић има 25000 становника) изради тако велелепну цркву савременог архитектонског израза, покривену бакром, саграђену у два нивоа и са седам олтара, од којих је један за служење на отвореном простору, а уз то може да прими више од 3000 душа.

Укратко сам изнео оно што смо ми у току ове посете видели и доживели, односно како Польска православна црква утврђује у вери своје вернике, држећи се учења светих отаца, с обзиром да су малобројни — од 38 милиона становника, православних је око 900000 или нешто више од 2%. (Д. Ракић)

Божје, која срца свих ходочасника исцујава неописивом радошћу, и све наше мисли усмерава на сутрашњи дан, дан Васкрсења.

Тешко је и готово немогуће описати Васкрс у Јерусалиму. Као да све у ваздуху, цела природа, свака травка, сваки живот, певају Васкрсење Христово. Људи су испуњени нечим неизрециво препорођеним и лица њихова зраче неком унутрашњом светлошћу; и сви признају да се са њима нешто забиља дешава, да бивају покренути љубављу Божјом, а да се све то може исказати само сузом радости. Небо и Земља — једно су у овом „Вечном граду“ који је испуњен Именом и Славом Његовом вечном.

У Светој земљи смо обишли сва значајнија места где је Спаситељ својом речју, чудима, стопом својом, оставио трага: Назарет, Витлејем, реку Јордан, Тиверијадско море, Гору Блаженства, Гору Тавор, Гору Искушења, Јаковљев бунар у Самарији, Мртво море, манастире св. Герасима Јорданског, св. Георгија Хозевитског (ту је један наш монах о. Григорије), затим манастир св. Саве Освећеног, који је иначе познат по томе што је ту дошао наш Свети Сава и био дариван од тамошњих монаха, неколико векова раније прореченим даровима. У том манастиру, који је у својој богатој аскези дао десетчетири светитеља, налазе си и монхи св. Јована Дамаскина.

На Синају смо посетили манастир св. Катарине, где је једина обавеза монаха — молитва. Ишли смо и на врх св. Епистине, где се подвизава један од највећих живих аскета — отац Адријан, и с њим разговарали. Око четири сата је трајало пењање на Мојсијев врх где смо учествовали на св. Литургију, а затим смо по Синају обилазили остатке различних испосница, чији су подвигници нама данас оставили богата искуства и виђења.

У Египту смо видели многе манастире Нитријске пустиње: св. Антонија Великог, св. Макарија Великог, св. Мојсеја Мурина и многе друге.

Цела Света земља сведочи да је овде живео, проповедао, страдао и васкрсао Господ наш Исус Христос — Бог у телу. Сва је натопљена делима и речима Христа Спаситеља, а Јерусалим, град над градовима, као да чека нове поклонике да у срца многих најприснији начин смести Несместивог. Зато на улазним вратима Јерусалимског храма Васкрсења пише: „Оствари жудњу срца свога, о поклониче, и уђи у радост Господа свога, у блистајуће небо, Мајку црквама, Божије станиште“.

Драган Степковић,
студент

Црква

ВАЗНЕСЕЊА ГОСПОДЊЕГ

у Голобоку

Село Голобок, недалеко од Смедеревске Паланке, насељено је још пре 200 година. Како је у то време био организован верски живот — није познато. Зна се да су мештани овога села ишли на богомољу (богослужење) у Крњево и Лозовик. Не зна се ко је био свештеник у то време. Доцније, око 1840. године, за пароха у Голобок је дошао свештеник Периша. Из овог времена нема никаквих писмених података.

После свештеника Периша за пароха је дошао 1853. године нови свештеник Данило Дрењаковић, који је опслуживао цркву у Лозовику, а 1866. године одлази у Лугавчину. На голобочку парохију долази нови свештеник Лука Мајсторовић који, у исто време, опслужује и цркву у Лозовику и Крњеву. Био је свештеник у Голобоку све до 1875. године, када на његово место долази новорукоположени свештеник Димитрије Вујковић.

Године 1888. прилогом овдашњих верника набављено је једно звono у Вршцу, у ливници „Боже и синова“ и оно је постављено на дрвену звонару. Покрај звонаре постојао је запис (дрво са урезаним крстом) и ту су се мештани окупљали и молили Богу. Одмах

после купљеног звона прикупљани су прилози за подизање цркве, и после 7 година црква је коначно довршена 1901. године. Исте године црква је освећена од стране београдског митрополита Инокентија.

Цркву је градио предузимач Драгиша Б. Николић, родом из Паланке. Иконостас је израдио Жива Радак из Вршца. Полијелеј и већи број икона поклонили су мештани. Већи полијелеј и звono поклонио је Јанко Митрашевић а мањи полијелеј даровао је Јанков унук Живота Станковић из Голобока. Катафалк (одар за погребни ковчег) поклонио је 1912. године Живојин Јоцић. Три црквене заставе набавила је црква а четврту је поклонио Сава Биссенић.

Године 1906/7. црква је препукла па се у њој није служило све док нису постављене гвоздене затеге.

До 1908. године свештеник Димитрије сâм је опслуживао парохију, а тада је, услед старости, морао да тражи капелана (помоћног свештеника). Митрополит Димитрије додели му његовог сина Драгољуба, свршеног богослова, за капелана, који је до руко положења био учитељ у округу моравском. Отац Димитрије умро је 4. фебруара 1913. године и сахрањен на голобочком гробљу. На парохији заменио га је син Драгољуб, дотадашњи капелан.

За време I светског рата, 1915. године, на 30 метара од цркве беху ископани ровови за одбрану од непријатеља; ту се водила краћа борба. Непријатељ је гранатама разрушио торањ цркве и нанео велике штете. У цркви се више није служило. Мештани су за разна чинодејства морали да иду у Милошевац и Лозовик.

За време рата голобочки свештеник Драгољуб беше интерниран од стране непријатеља у Нижидер где је провео више од две године. (Нижидер је насеље на граници Аустрије и Мађарске; ту је 1915—1918. био злогласни мађарски заробљенички логор у коме је био изложен патњама и смрти велики број заробљених Срба. Од 15.000 српских заробљеника у Нежидеру већина је по-мрла од глади.) За то време парохију су опслуживали следећи свештеници: Никола Милић, Драгољуб Радовановић, Чеда Братуљевић и др. Године 1918. из ропства се враћа свештеник Драгољуб и одмах наставља своју парохијску дужност. Најпре је отпочео са обновом цркве, која је коначно довршена 1924. године. Одмах су купљена и звона, и то: прво — највеће — од прихода цркве и верника; друго је приложио Живота Ивановић, трговац из Голобока, а треће — најмање — приложио је по тестаменту таста Живка Га-

Нова звонара покрај Голобочке цркве саграђена 1981. године

јића, његов зет Глиша Биссенић из Голобока.

Двадесет петог новембра 1931. године умире свештеник Драгољуб Вујковић. На његово место долази за пароха голобочког свештеник Миодраг Вујковић.

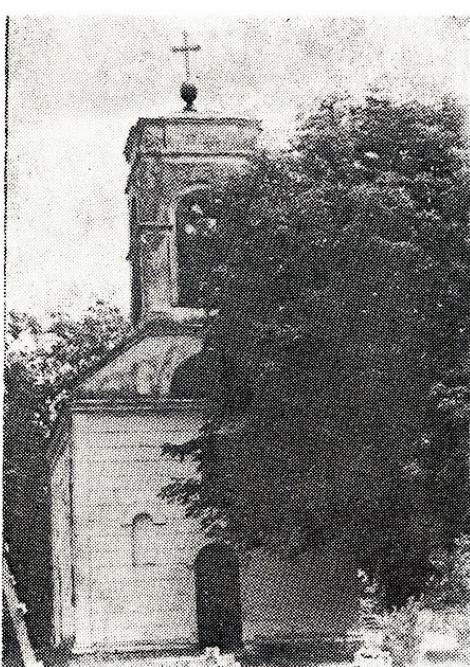
Године 1933. ограђена је црквена порта и подигнута улазна капија од тврдог материјала. Капију је зидао Јона Бугарин из Осипаонице, а гвоздена врата је израдио Милан Биссенић.

После рата подигнута је црквена зграда која је била намењена за службене просторије. Зидање је ишло споро а зидана је од добровољних прилога. Највећа заслуга припада ондашњем благајнику Милутину Ђорђевићу, који је са својим сином и довршио зграду. Чим је била готова у њу је усељена канцеларија ове парохије.

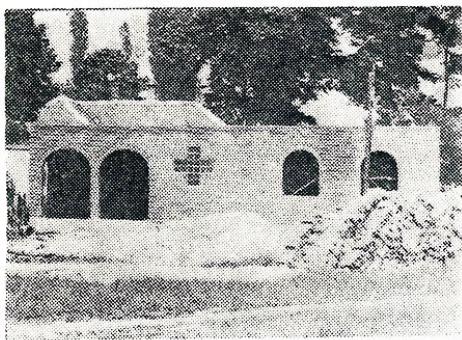
Године 1973. пензионисан је свештеник Миодраг Вујковић, а на његово место долази новорукоположени свештеник Недељко Куслук. За време његовог службовања у Голобоку је урађена фасада на цркви и на црквеној кући.

На упражњену голобочку парохију 1980. године долази млади свештеник Слободан Милошевић, почетник и дномордац. Наредне године о. Слободан отпочиње са подизањем нове звонаре код Голобочке цркве, и исте године (1981) она је завршена. На Крстовдан (27/14. септембра) скинута су са цркве звона и први пут зазвонила са нове звонаре, објављујући почетак Свете литургије.

Следеће 1982. године о. Слободан се приhvата, са својим парохијанима новог посла, и отпочиње радове на оправци цркве која је била доста оро-

Храм Вазнесења Господњег у Голобоку из 1901. године, обновљен 1924. и 1982.

Парохијски центар у Голобоку чија је изградња отпочела ове године

нула. Већ у јесен 10. октобра Голобок је посетио епископ шумадијски Сава и служио Св. литургију у обновљеном храму. Тим поводом одликовао је младог свештеника граматом признања. На крају Литургије Епископ је извршио освећење новоподигнуте звонаре.

У току 1985. године отпочеле су припреме за изградњу парохијског центра у Голобоку.

У 1986. години постављена је ламперија (облога уз зидове) у цркви.

Ове 1987. године, у марту месецу, отпочели су радови на копању темеља будућег парохијског центра.

За сав труд и рад на њиви Господњој о. Слободан је о Ускрсу о. г. одликован правом ношења црвеног појаса.

Дана 25. јуна 1987. године, после освећења темеља парохијског центра у Смедеревској Паланци, епископ Сава је посетио храм Вазнесења Господњег у Голобоку и прегледао, са задовољством, радове на парохијском дому који су у току.

(Из Летописа цркве у Голобоку)

Приложници листу „Каленић”

1. Слободан Милошевић	1.000.—
— протонам.	
2. Благоје Ристић	2.520.—
3. Стојадин Симић из Калудре	3.000.—
4. Јованка Груревић из Фоче	10.000.—
5. Драган Алић, свештеник	4.000.—
6. Радован Петровић, свешт.	2.000.—
7. Милош Алић из Венчана	1.500.—
8. Првослав Јоксимовић из Венчана	1.000.—
9. Драгутин Петровић из Раниловића	1.000.—
10. Марјан Васић из Раниловића	1.000.—
11. Миодраг Миловановић из Раниловића	1.000.—
12. Драгутин Беговић из Венчана	1.000.—
13. Живко Савић из Венчана	1.000.—
14. Г. Стеван Степанов, САД	16.500.—
УРЕДНИШТВО „КАЛЕНИЋА“ ИМ СВИМА СРДАЧНО ЗАХВАЉУЈЕ	

Из епархијског летописа

Храмовна слава у Прекопечи

Храм Св. праведног Јова и многострадалног у селу Прекопечи, мстох манастира Драче, прославио је 19. маја о. г. славу архијерејском литургијом, коју је служио Преосвећени епископ шумадијски Сава. Литургију су увеличали својим певањем монахиње манастира Драче. Владика је, у својој беседи, објавио предстојећу обнову манастира Светога многострадалног Јова, који је праобраз страдајућег Господа Исуса.

Освећење новог парохијског дома у Јеловику

У недељу, 31. маја о. г., владика шумадијски Сава је служио у Јеловику и после литургије, у којој је узело учешћа мноштво народа, осветио новоподигнути парохијски дом. Захваливши се свима приложницима, малим и великим, Владика је наградио црвеним појасом свештеника Ђорђа Ковачевића за учињене напоре који нису били мали, а с обзиром на бројно стање парохије.

Освећени темељи новог парохијског центра у Ратарима

После завршених свечаности у Јеловику, епископ шумадијски Сава је допутовао у село Ратаре, учествовао у вечерњем богослужењу, у току којег је поучио присутан народ, а потом осветио темеље новог парохијског центра.

Посета живим и угашеним манастирима

Време од 24. до 26. јуна ове године, Преосвећени је провео у обиласку ма-

настира Благовештења и Тресија. Одеје се Владика састао са г-ђом Александром Бановић, директором Завода за заштиту споменика културе града Београда, њеним сарадницима, и г. Димитријевићем, председником Комисије за односе са верским заједницама града Београда. Пошто су разгледали радове на обнови манастирске цркве, размотривши ситуацију у погледу подизања манастирског конака на новој локацији.

Из Тресија је учињена посета манастиру Павловцу, на Космају, који се обнавља већ више година. Сви су изгледи, да ће изградња новог конака почети идуће године, јер су припреме већ у току.

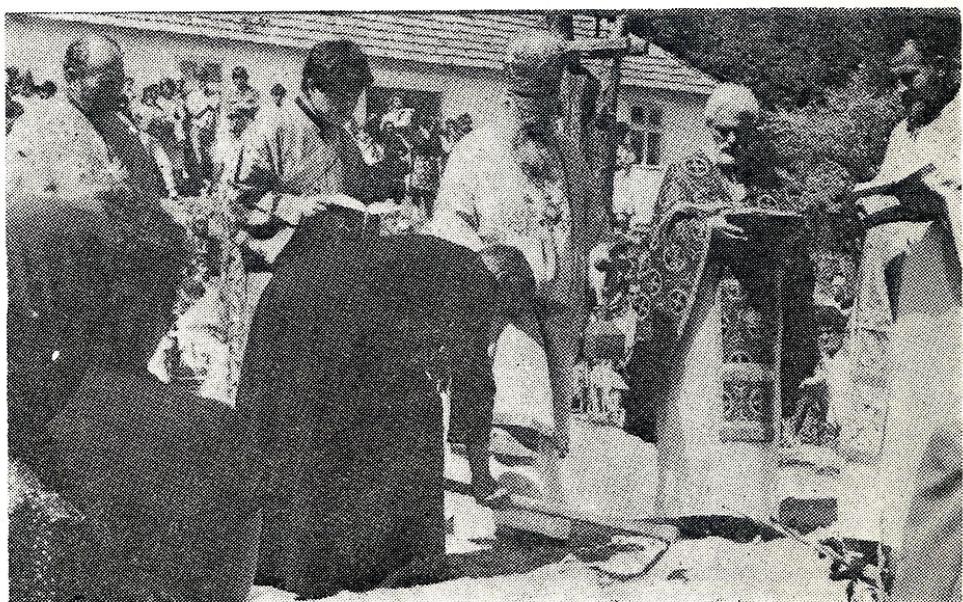
Обнова манастира Никоља

Већ више од сто година, црква манастира Никола у Шаторњи, коју је подигао 1425. године властелин деспота Стефана Лазаревића Никола Дорђановић, служи као парохијска црква. Преосвећени списков Сава је, 25. јуна, посетио са својим сарадницима и арх. Радославом Прокићем Никоље. Овом приликом је донета одлука о обнови манастирског конака, која ће почети 10. августа ове године. После обнове конака, Никоље ће поново постати манастир и у њему ће се засновати монашки живот.

Владика у Смедеревској Паланци

Јуна 25-ог ове године, владика Сава је посетио Смедеревску Паланку. После одслуженог вечерња, Владика је осветио темељ новог парохијског дома и канцеларијског простора паланачких парохија. После дужег разговора са свештенством овог намесништва, Владика је отпутовао у Голобок и овде разгледао радове на подизању новог парохијског дома.

Освећење темеља капеле Свете великомученице Марине у Ланишту

Конференција архијерејских намесника

Јуна 26-ог о. г. у манастиру Благовештењу, код Страгара, Преосвећени епископ Сава је одржао конференцију са свима ахријерејским намесницима. И овом приликом су одређене смернице за наредни једногодишњи рад и донете одлуке у вези са предстојећом прославом четрдесетогодишњице Епархије шумадијске.

Духовни концерт у Крагујевцу

Деветог јула ове године, у вечерњим часовима, је у Саборној цркви у Крагујевцу одржан духовни концерт у коме су узели учешћа мешовити хор из Бара, Швајцарска, и Свештеннички хор „Свети Сава“ из Крагујевца. Иако је био радни дан, љубитељи црквене музике су испунили храм.

Освећење обновљене цркве у Јагњилу

На Петровдан је извршено освећење обновљеног храма у Јагњилу, а потом је служена архијерејска литургија, при чијем крају се епископ Сава обратио многобројним учесницима овога славља подужом беседом. После трикратног опхода и резања славског колача, Владика и Свештеннички хор, који је певао у току литургије, узели су учешћа у славском ручку.

Архијерејска посета Чумићу

После завршеног славља у Јагњилу Владика је посетио Белосавце и Младеновац, на путу за село Чумић, чија је црква тога дана такође славила. Са Владиком је допутовао и Свештеннички хор, који је певао у току вечерња. При крају вечерња, Владика је проповедао окупљеним верницима, а потом осветио новоподигнути парохијски дом, похваливши за уложени труд пароха Зорана Павловића и све трудбенске.

Сахрана проте Тихомира Јовановића

Двадесетог јула о. г. преминуо је у Господуprotoјереј Тихомир Јовановић, најстарији свештеник Шумадијске спархије, у својој 87-ој години. У опелу, које је служено 21. јула у Новој јагодинској цркви, узео је учешће епископ Сава са осам свештеника и једним ћаконом. Од покојника се опростио protoјереј ставрофор Милорад Милошевић, дугогодишњи покојников сарадник.

Архијерејске литургије у манастирима Вольавчи и Дивостину

На празник Св. арханђела Гаврила у манастиру Вольавчи је служио епископ шумадијски Сава, а у Дивостину епископ топлички Митрофан.

Освећење темеља нове цркве у Ланишту

После одслужене литургије, на дан Огњене Марије т.в. св. вел. мученице Марине, епископ Сава је осветио темељ нове цркве у част св. великомученице Марине, а уз учешће огромног броја народа. Овом приликом је свештеника Станишу Јовановића одликовао владика правом ношења црвеног појаса. У повратку, Владика је посетио храм у Багрдану, који је недавно живописан заслугом и заузимањем младог свештеника Срђана Јовановића.

Архијерејска литургија у Дубоки

На дан светог Илије о. г. епископ Сава учинио канонску посету селу Дубоки и у парохијској цркви, посвећеној св. апостолу Јакову, брату Господњем, искадашњем манастиру Јаковићу (који, по предању, потиче из 1371. године) служио литургију. Владици је саслуживало 13 свештеника и један ћакон. Преко хиљаду душа узело је учешћа у овој литургији, која је, због мноштва народа, служена пред западним вратима храма. Пре крсног опхода, Владика је говорио народу и похвалио га због изванредног одржавања овог некадашњег манастира, који данас блиста, заслугом свештеника Лазара Илића, који је тек две године на овој парохији.

Еванђеље по Марку, од главе 8, стих 34, до главе 9, стих 1.

11. октобар

НЕДЕЉА 18. ПОСЛЕ ДУХОВА

Јутрење: Еванђеље по Јовану, глава 20, стихови 1—10.

Литургија: Апостол — 2. Коринћанима, глава 9, стихови 6—11.
Еванђеље по Луки, глава 5, стихови 1—11.

18. октобар

НЕДЕЉА 19. ПОСЛЕ ДУХОВА

Јутрење: Еванђеље по Јовану, глава 20, стихови 11—18.

Литургија: Апостол — 2. Коринћанима, од главе 11, стих 31. до главе 12, и стих 9.
Еванђеље по Луки, глава 6, стихови 31—36.

25. октобар

НЕДЕЉА 20. ПОСЛЕ ДУХОВА

Јутрење: Еванђеље по Јовану, глава 20, стихови 19—31.

Литургија: Апостол — Галатима, глава 1, стихови 11—19.
Еванђеље по Луки, глава 7, стихови 11—16.

27. октобар, уторак

ПРЕПОДОБНА М. ПАРАСКЕВА — ПЕТКА

Јутрење: Еванђеље по Луки, глава 7, стихови 36—50.

Литургија: Апостол — Галатима, глава 3, стихови 23—29.

Еванђеље по Матеју, глава 25, стихови 1—13.

Овај ПРЕГЛЕД АПОСТОЛА И ЕВАНЂЕЉА који се читају на богослужењима (Јутрењу и Литургији) недељом и о празницима, даје се са циљем да верни, пре одласка у цркву на богослужење, у своме дому могу — у Светоме писму Новога завета — прочитати наведене одломке, како би са разумевањем и достојном пажњом пратили читање у храму, где ће Реч Божија бити и протумачена. Ово је такође потребно и онима који, из било којих разлога, не могу бити на богослужењу — да би и они упознали садржину одломака из Светога писма одређених за тај дан.

Такав почетак упознавања Светога писма треба да подстакне на бригу о души, и да уведе у свакодневно читање и изучавање Речи Божије.

Преглед Апостола и Еванђеља

КОЈИ СЕ ЧИТАЈУ НА ЈУТРЕЊУ И СВЕТОЈ ЛИТУРГИЈИ НЕДЕЉОМ И О ПРАЗНИЦИМА У ТОКУ ОКТОБРА

4. октобар

НЕДЕЉА 17. ПОСЛЕ ДУХОВА

Јутрење: Еванђеље по Луки, глава 24, стихови 36—53.

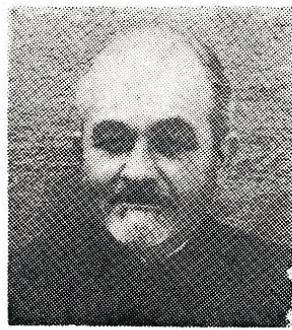
Литургија: Апостол — 2. Коринћанима, од главе 6, стих 16, до главе 7, стих 1.

Еванђеље по Матеју, глава 15, стихови 21—28.

НЕДЕЉА ПО ВОЗДВИЖЕНИЈУ Ч. КРСТА

Јутрење: Еванђеље по Матеју, глава 28, стихови 16—20.

Литургија: Апостол — Галатима, глава 2, стихови 16—20.

МИЛИВОЈЕ УРОШЕВИЋ protoјереј

Дана 14. фебруара 1987. године, угасио се овоземаљски, живот проте Миливоја Урошевића. Покојни прота Миливоје, рођен је у селу Великој Крушевици 1912. године. Основну школу је завршио у свом родном селу, гимназију у Јагодини а богословију у Сремским Карловцима.

Рукоположен је 1933. године од страсне блаженопочившег патријарха српског Господина Варнаве, па је прво постављен за пароха у селу Опарину, у непосредној близини манастира Каленића; службовао је још у Допшину код Осијека у Лођици, Рабеновцу и Жупањцу, док није дошао у своју родну Велику Крушевицу где остаје до свог пензионисања односно, до своје смрти.

Сахрањен је у свом родном селу дана 17. фебруара 1987. године.

Покојни прота Миливоје био је свештеник и човек веома начитан, врло савестан и у свему одмерен. Посебно се истичао оптимизмом, јер је и ратне и животне тешкоће подносио ведро, схватајући да све бива по вољи Божјој, и да ће Бог дати да све опет буде добро. Тада оптимизам пренео је и на своју супругу Драгицу, на свога сина, на своје две кћери, на своје унукиће, и на све оне који су са њим били у додиру.

Као свештеник, нарочито је био познат по свом лепом црквеном певању; Бог га је обдарио анђеоским гласом, па је својим певањем — још као богослов — пленио срда слушалаца. Редовно је посећивао света богослужења, и својим умилним гласом славио Бога. Поред свега, прота је био и добар домаћин, узоран пољопривредник, воћар и виноградар. Одлику примерног домаћина он је стављао свуда где је службовао. Иза њега су осталаје уређене порте, парохијски домови, и врло лепа звонара у њему најдражем „Манастирку“ у Великој Крушевици, а храмови су били чистоћом.

Опелу, које је обављено у дворишту родне куће покојнога проте — при-

сувствовало је 17 свештеника; чинонаслучајство јеprotoјереј ставрофор Добривоје Бранковић. Због одсуства из Отаџбине епископа шумадијског Саве, од покојног проте Миливоја оправдио се изасланик, ахријесрјески намесник protoјереј Милутин Петровић.

Сахрани покојног проте Миливоја присуствовао је велики број људи из свих села питомог Левча, што сведочи да је био добар радник на Њиви Господњој. Из средине коју је изванредно познавао и коју је волео и осећао — измирен са Богом и свима — одлази, чисте душе и мирне савести, да стане пред лице Бога Живога и прими награду за своја добра дела.

Нека је вјечнаја памјат покојном проти Миливоју.

Живомир Миловановић

МОНАХИЊА АНАТОЛИЈА сестра манастира Каленића

Игуманија и сестринство манастира Каленић, ожалошћени су и много осиромашени телесним уснућем монахиње Анатолије (78 год.), царство небеско увећано је за једну нову спасену душу.

Уснула је 9. а сахрањена 10. априла на монашком гробљу.

Малосхимница Анатолија, претходно расофора монахиња Тавита, а крштена Катарина (Брачаревић), рођена је 1909. г. у сремском селу Краљевици од оца Милана и мајке Емилије, потоње Јелисавете, монахиње овог манастира. После завршене Трговачке академије у Београду, упознавши дубље своју православну веру преко Цркве и Хришћанске заједнице, као врло млада ступа у службу цркве Покрова Пресвете Богородице, па ту заслужује и имензију. Одлучује да не ступа у мирски брак, долази у монашко сестринство св. обитељи манастира Каленића и ту остаје 26 година, до свог упокојења.

Као врло способна у грађанству (мирјанству) а облагодаћена Духом Светим у монаштву, брзо постаје једна од најагилнијих и најплодоноснијих сестара свог манастира.

То је била монахиња која је, где год је дошла и стала, људе за Бога освајала и Цркви приводила и материјална добра свом манастиру доносила и умножавала. Кратко и истинито речено: била је вољена и поштована! Њу су поштовали и људи другачијих мишљења. Била је добри дух свога манастира широм Србије. Верни људи свога краја говоре: вредела је за три човека!

Три пута имала је удар шлога једну тешку саобраћајну несрећу. Боловала је само 19 дана и 12 пута по писани protoјереј је причешћивао. Бла је свесна до последњег минута, и дахнула је уз речи молитве и осталу јој склоњена три прста на груди, после свесно примљеног причешћа.

Њене последње речи биле су: с људе волим, никога не мрзим, сви праштам и све молим да ми оправде.

У препуном манастирском храму у порти опело су обавили: 12 свештника и ђакон (међу њима 2 свештенника монаха). Изасланик службено одсутан. Епископа шумадијског био је протојереј Драгослав Степковић из Крагјевца, који је пренео саучешће Епископа и, бираним мислима и истинама о нашем женском монаштву и њеном доприносу, оправдио се од м. Анатолије. На крају монашког опела пре ковчегом, врло осећајно и молитвен пожелео је „блажен пут“ души њене, прота Милоје, садашњи свештенослужитељ овог манастира. За трпезом конаку о. Милан Благојевић, парох опарићки, молитвено је пожелео и манији и сестрама утеху и даљи дховни напредак манастира.

Молимо Те, добри Господе, да з ступничким молитвама Пресвете Богородице и св. Саве, доведеш нашем манастиру једну нову Анатолију!

Уснулој монахињи Анатолији молимо оправштј грехова и вечни живе у дворовима Господњим!

Прота Милоје М. Митровић

Каленић

ГОДИНА IX
53 (5) 1987.

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње.

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:

„Каленић“, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/32-642

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1

Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић“
Земун, Маршала Тита 46—48

Тираж: 12.000 примерака

Цена: 100,00 динара примерак

Годишња претплата 600,00— д. а за иностранство: 15 ам. долара.